

Гатальська Н.В.

Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова

ЗНАЧЕННЯ БАЗОВИХ ОЗНАК КОМФОРТУ У ПРОЦЕСІ ЕСТЕТИЧНОГО СПРИЙНЯТТЯ ПАРКОВОГО СЕРЕДОВИЩА

Представлено результати досліджень негативного впливу ознак паркового середовища на сприйняття пейзажів та їх естетичну оцінку із залученням респондентів. Окреслено основні ознаки паркового середовища, що знижують естетичну оцінку з урахуванням сезонної мінливості та способу проведення досліджень. Виявлено взаємозв'язок між комфортом середовища та увагою до незадовільного стану матеріальних компонентів парку у процесі естетичного сприйняття.

Ключові слова: рекреація, естетика, парк, ландшафт

Постановка проблеми

Формування комфорту міського середовища нерозривно пов'язано з озелененими просторами, у тому числі парками, які є основними осередками рекреації міст. Паркові об'єкти поліпшують мікроклімат, підвищують естетичні якості урбосередовища [13], сприяють фізичній активності та соціальній взаємодії рекреантів [14], а також забезпечують низку інших потреб містян. Значна увага сучасних дослідників зосереджується саме на визначенні потреб відвідувачів міських парків, їх естетичних уподобаннях та має суб'єктно орієнтований напрям [5, 3, 13, 15, 14, 10]. Результати таких досліджень можуть бути інструментом для визначення напрямів стратегії управління міськими парками, спрямованої на забезпечення сталого розвитку їх території у процесі експлуатації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Нині увага дослідників зосереджується на оцінюванні та моделюванні естетичних якостей паркового середовища, а також визначенні їх фізіологічного та психоемоційного впливу на відвідувачів міських парків [10,14]. Важливо, що дослідження останніх років, спрямовані не лише на розуміння особливостей сприйняття паркового середовища, а й на виявлення різниці в уподобаннях та потребах користувачів різних вікових категорій, статі та соціальних груп [6, 8, 7].

Виявлення чинників, які впливають на взаємодію людини із міськими насадженнями стали основою дослідження М. Elbakidze et al., що встановили залежність між частотою відвідування зелених зон та соціально-демографічними особливостями містян, їх індивідуальним

сприйняттям, а також біофізичними характеристиками рослинних угруповань. Автори відмічають необхідність переосмислення доступності та якості міських зелених зон у напрямі їх інклюзивності із врахуванням відмінностей в уподобаннях різних груп користувачів [7].

Дослідження А. Jahani et al. сфокусовано на моделюванні естетичних якостей міських парків за допомогою штучної нейронної мережі [12]. Авторами розроблено багаторівневу модель в програмному забезпеченні MATLAB, що дає можливість прогнозувати естетичні якості ландшафту для прийняття рішень при проектуванні міських парків [12].

Поряд із важливістю виявлення та врахування потреб містян щодо паркового середовища шляхом оцінювання його якісних характеристик, які позитивно впливають на естетичне сприйняття, по за увагою лишається питання визначення чинників, що негативно впливають на комфорт рекреації. В ході аналізу сучасних джерел літератури [6, 8, 7, 4], а також попередніх досліджень [1] виявлено, що суттєвий негативний вплив на естетичну оцінку паркових пейзажів чинять ознаки паркового середовища, пов'язані саме з комфортом рекреації. До таких ознак, як правило відносяться некомфортні мікрокліматичні особливості, незадовільний стан матеріальних компонентів території, не характерні парковому середовищу тимчасово розміщені елементи (авто, намети, кіоски тощо). Наведені аспекти можуть бути прямо не пов'язані з естетичними якостями пейзажів, однак негативно впливають на їх сприйняття рекреантами та рівень комфорту рекреації [1]. Саме тому, виявлення найвагоміших із них є важливим з точки зору визначення напрямів стратегії управління міськими парками.

Формулювання мети статті

Визначити рівень негативного впливу базових ознак комфорту на естетичне сприйняття паркового середовища. Для досягнення поставленої мети сформульовано наступні завдання:

- визначити основні ознаки паркового середовища, що знижують естетичну оцінку;
- проаналізувати вплив абіотичних чинників на сприйняття паркових пейзажів з урахуванням їх сезонної мінливості;
- окреслити значення незадовільного стану матеріальних компонентів парку у формуванні естетичних уподобань.

Методика

Базисом для проведення досліджень є середовищний підхід, що пов'язує системність з уявленням щодо неподільності форм поведінки людини та матеріальних структур паркового середовища, орієнтуючись на забезпечення власних потреб, як необхідну якість. Ключовим аспектом дослідження є взаємодія людини та паркового середовища в процесі естетичного сприйняття.

За дослідні об'єкти обрано Маріїнський парк та парк «Слава», які знаходяться в центральній частині м. Києва.

Дослідження передбачало проведення оцінювання безпосередньо в парковому середовищі та за умов відстороненого сприйняття із застосуванням заміників – світлин. Для цього в було визначено 26 локацій межах Маріїнського парку та 24 – в парку «Слава». Оцінювання пейзажів в парковому середовищі здійснювалося чотири рази – навесні, влітку, восени та взимку. Для оцінювання за умов відстороненого сприйняття локації парків, було представлено на світлинах, що ілюструють весняні, літні, осінні та зимові пейзажі (рис. 1).

Оцінювання паркових пейзажів безпосередньо в середовищі проводили за різних з точки зору комфортності для людини умов, які найчастіше проявляються в літній та весняний період, а також за умов, що можуть погіршувати комфорт за рахунок зниження температури, наявності поривів вітру, підвищення вологості (характерно для осені та зими).

До дослідження було залучено 76 респондентів різного віку та статі. Анкетування базувалося на принципі вільного асоціативного експерименту Л. К. Спиридонової[2], що передбачає довільний вибір ознак, які вплинули на естетичну оцінку. Ознаки необхідно було зазначити у відповідній графі навпроти номера світлин (спосіб заміщення) або локації (за умов проведення оцінювання у парковому середовищі після оцінки конкретного пейзажу за 10-бальною шкалою, де 10 – найвищий бал.

Аналіз отриманих результатів передбачав розподіл наведених респондентами негативних ознак пейзажів на групи:

- ознаки середовища пов'язані комфортом – мікрокліматичні особливості (вітряно-затишно, прохолодно-спекотно тощо);
- зручність пересування та відпочинку (відсутність садово-паркового обладнання, компонентів, що забезпечують комфорт пересування парковою територією);
- стан компонентів паркового середовища (природних – деревних, деревно-кущових груп, квітників, газону; штучних компонентів – дорожньо-стежкового покриття, архітектурних компонентів, елементів інженерного обладнання);
- наявність мінливих, не характерних парковому середовищу компонентів (скупчення людей, авто, намети тощо).

Для статистичного аналізу використано коефіцієнт кореляції Пірсона із застосуванням програмного забезпечення Excel, за допомогою якого визначали вплив, зауважених респондентами ознак на естетичну оцінку через кореляцію кількості загадувань цих ознак та естетичної оцінки.

При аналізі взаємозв'язків значущості використовували загальну класифікацію кореляційних зв'язків, відповідно до якої сильна кореляція знаходиться в межах $\rho \geq 0,70$; значна – $0,50 \leq \rho < 0,69$; помірна – $0,30 \leq \rho < 0,49$; слабка – $0,20 \leq \rho < 0,29$; дуже слабка – $\rho < 0,2$. Детальніше методику проведення досліджень описано у попередніх публікаціях [15].

Виклад основного матеріалу

Розглядаючи результати аналізу дії абіотичних чинників, а також категорії ознак паркового середовища, що пов'язані з безпекою та комфортом рекреації на сприйняття його естетичних якостей через призму феноменологічного підходу доцільно зауважити на домінуванні впливу негативних якісних характеристик компонентів прагматичного та перцептивного простору на зниження естетичної оцінки. Зокрема, виявлено вагому часту нарікань респондентів саме на якісні характеристики як природних, так і штучних компонентів паркового простору, сумарна частка яких коливається від 14,2 % до 51,7 % в Маріїнському парку та від 29,2 % до 45,3 % – в парку «Слава». Цікавим фактом є те, що восени найменше нарікань на стан компонентів обох об'єктів за умов проведення дослідження в середовищі, при цьому частка нарікань на ознаки середовища є найбільшою – 49,4 та 55,6 % в Маріїнському парку та парку «Слава» відповідно (рис. 2).

Рис. 1. Загальна схема методики проведення досліджень.

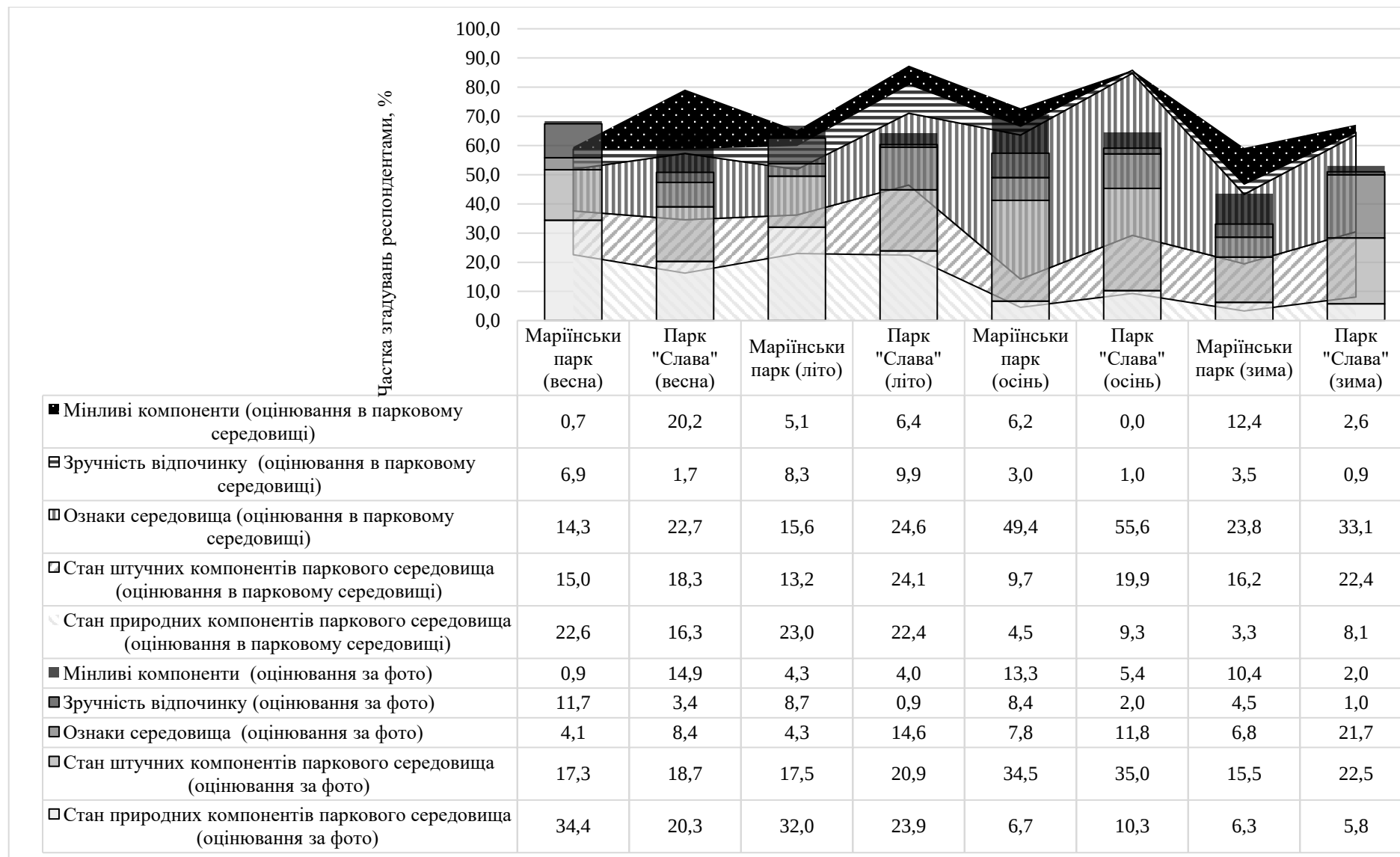

Рис. 2. Структура часток згадувань негативних якостей базових ознак комфорту.

Однак, варто відзначити, що кореляція між ознаками середовища та естетичною оцінкою в межах Маріїнського парку майже відсутня за обох способів проведення досліджень (рис. 3). В парку «Слава» ситуація інакша, де виявлено помірну кореляцію умов застосування світлин (-0,351) та в середовищі (-0,332). Варто відмітити, що найтісніша (-0,507) кореляція між ознаками середовища та естетичною оцінкою виявлено влітку в парку «Слава» за умов проведення досліджень безпосередньо в парку (рис. 4). При цьому, частка згадувань цих ознак є удвічі меншою ніж восени і становить 24,6 % (див. рис. 2). Найменшу частку згадувань негативного впливу ознак середовища респондентами відмічено навесні 4,1 % та 8,4 % (за умов застосування світлин) в Маріїнському парку та парку «Слава» відповідно. При цьому за умов проведення опитування у середовищі частка згадувань збільшується до 14,3 % в Маріїнському парку та 22,7 % в парку «Слава». При цьому кореляція є слабкою в Маріїнському парку незалежно від способу проведення досліджень, а у парку «Слава» помірна (-0,35) при застосуванні світлин та майже відсутня (-0,079) у середовищі. Протилежною є ситуація взимку, де виявлено обернену помірну кореляцію (-0,314) між ознаками середовища та естетичною оцінкою при оцінюванні безпосередньо в парку «Слава», поряд із оберненою

дуже слабкою (-0,02) за умов застосування світлин (див. рис. 4).

Підсумовуючи аналіз негативного впливу ознак середовища на естетичну оцінку, варто відмітити суттєву відмінність у частці згадувань відповідно до способу досліджень упродовж всіх сезонів – переважання за умов проведення досліджень безпосередньо в парку, а також найменшу різницю у кількості згадувань влітку та найбільшу – восени в межах обох об'єктів (див. рис. 2), поряд із дуже слабкою кореляцією саме в цей період в Маріїнському парку та помірною в парку «Слава» (див. рис. 3, 4). В той же час, влітку при оцінюванні парку «Слава» безпосередньо в середовищі кореляція між кількістю згадувань негативних ознак середовища та його естетичною оцінкою кореляція є найбільшою. Значною сезонною мінливістю, а також відмінностями в межах дослідних парків, відзначається і частка згадувань негативного впливу мінливих, не типових компонентів парковому середовищу. Такі обставини обумовлюються проведенням мітингу в межах Маріїнського парку упродовж осінньо-зимового періоду (рис. 5) та будівельних робіт навесні в парку «Слава», де на окремих світлинах (рис. 6) присутні дисгармонійні нетипові парковому середовищу компоненти – намети, мітингувальники, будівельна техніка, які і відмічені респондентами в негативному контексті (див. рис. 2).

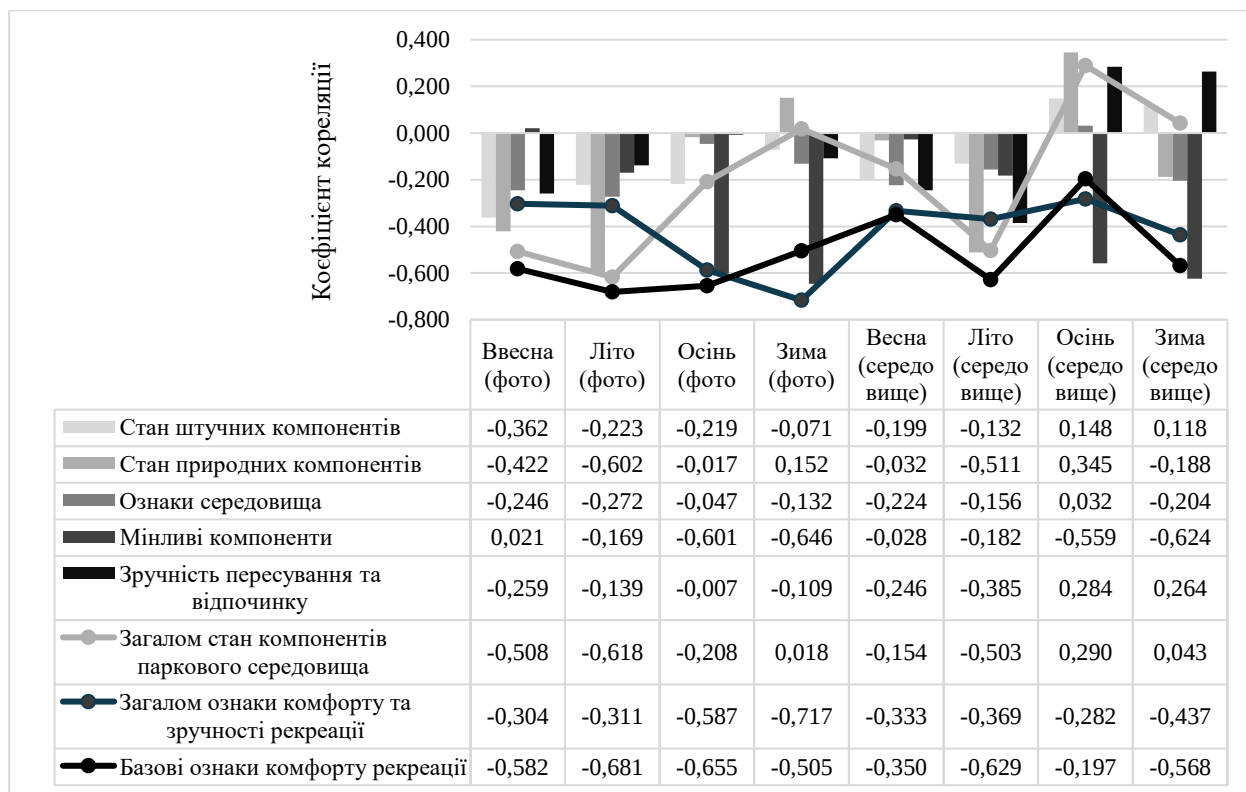

Рис. 3. Структура кореляційних зв'язків між кількістю згадувань негативних базових ознак комфорту паркового середовища із середнім балом при оцінюванні Маріїнського парку

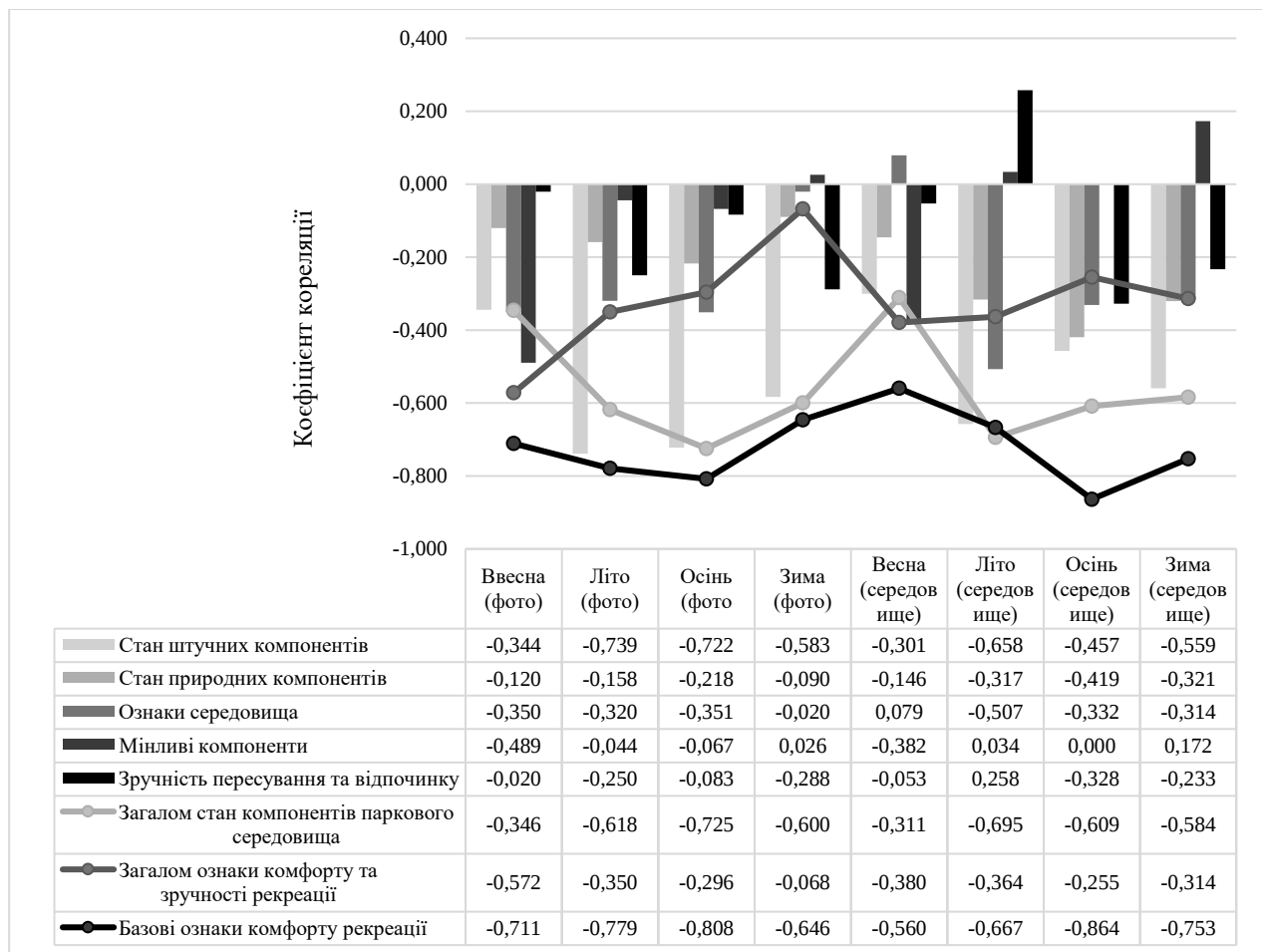

Рис. 4. Структура кореляційних зв'язків між кількістю згадувань негативних базових ознак комфорту паркового середовища із середнім балом при оцінюванні парку «Слава»

На користь важливості впливу дисгармонійних мінливих компонентів паркового середовища свідчать результати аналізу естетичної привабливості окремих паркових пейзажів. Відтак, визначено, що найнижчим балом (5,0) оцінено осінні світлини 26-ої локації Маріїнського парку, а найвищим – ці ж пейзажі, але сфотографовані в літній період. За умов проведення оцінювання безпосередньо в парку є подібною – влітку локацію оцінено найвищим балом (9,3), а восени – найнижчим (4,6) [15].

Рис. 5. Світлина зимового пейзажу із наметом в Маріїнському парку (локація 26)

Рис. 6. Світлина весняного пейзажу із будівельною технікою в парку «Слава» (локація 15)

Основною відмінністю літніх та осінніх світлин локації 26 Маріїнського парку є наявність мітингувальників та транспортних засобів.

Звертаючи увагу на структуру кореляційних зв'язків, варто відмітити значний обернений кореляційний зв'язок між оцінкою пейзажу та часткою згадувань наявності дисгармонійних мінливих компонентів парку в межах Маріїнського парку (незалежно від способу проведення досліджень) при оцінюванні осінніх та зимових пейзажів, поряд із дуже слабкою кореляцією навесні та слабкою влітку, коли в межах парку мітинг не проводився (див. рис. 3).

В парку «Слава» в момент оцінювання весняних та літніх пейзажів безпосередньо в парковому середовищі відбувалися реконструктивні роботи, що також мало негативний вплив на естетичну оцінку локацій, де розташовувалася техніка – це 4-7, а також 13-18 локації (навесні та влітку). Окрім того, техніка є частиною весняних пейзажів на світлинах 6.4, 6.5, 13.2, 15, 17, але кількість згадувань негативного впливу даних елементів неоднорідна. Відтак, при оцінюванні весняних пейзажів найбільше згадувань щодо будівельної техніки, як негативної ознаки виявлено на знімку 15 (див. рис. 6) за умов оцінювання за світлинами та в межах 4-ої та 5-ої локації (оцінювання в середовищі). Поряд із наявністю будівельної техніки як навесні, так і влітку частка згадувань є більшою навесні, що може бути пов'язано з незначним облесенінням дерев в цей час. Важливо, що кореляція між кількістю згадувань негативного впливу будівельної техніки та естетичною оцінкою різна – навесні зв'язок обернений помірний, а влітку майже відсутній незалежно від способу проведення досліджень (див. рис. 4). В інші сезони кореляція між кількістю згадувань негативного впливу мінливих компонентів та оцінкою естетичних якостей паркового середовища обох об'єктів слабка та дуже слабка, а кількість згадувань є незначною.

Незначною часткою згадувань (0,9-11,7 %) відзначаються ознаки, пов'язані із зручністю відпочинку та відмічається респондентами як «відсутність лав», «незручна доріжка», тощо. Цікавим є факт, збільшення частки згадувань даної групи при оцінюванні за світлинами (виключення – літні пейзажі парку «Слава», де частка нарікань на зручність відпочинку в середовищі – 9,9 % на противагу 0,9 %, відміченим на світлинах), але кореляція дещо сильніша між результатами, отриманими в парках (див. рис. 3).

Результати досліджень дають підстави говорити про суттєвий негативний вплив на естетичну оцінку нетипових парковому середовищу елементів, на яких акцентується увага респондентів, що обумовлює неможливість отримання об'єктивних даних щодо естетичних якостей паркового середовища. Окрім того, отримані результати підтвердили дослідження М. Antiaza et al. [4] щодо негативного впливу людей

та штучних елементів (не притаманних парковому середовищу) в пейзажах на їх естетичну привабливість.

В результаті аналізу часток згадувань незадовільного стану матеріальних компонентів паркового середовища виявлено, що упродовж весняно-літнього періоду нарікань на стан природних компонентів більше ніж штучних, а осінньо-зимового – навпаки (в межах обох дослідних об'єктів). Сезонна мінливість переважання кількості згадувань незадовільного стану штучних та природних компонентів свідчить про зміну фокусу уваги внаслідок сезонних змін, що в першу чергу відбивається на зовнішньому вигляді рослин. При цьому, частка згадувань незадовільного стану природних компонентів більша за умов застосування світлин ніж при оцінюванні безпосередньо в парку (див. рис. 2).

Кореляційні зв'язки між кількістю згадувань незадовільного стану штучних, а також природних компонентів паркового середовища та бальною оцінкою естетичних якостей пейзажів дослідних об'єктів мають суттєві відмінності. В парку «Слава» суттєвіший негативний вплив на естетичну виявлено зі сторони штучних компонентів (див. рис 4), а в Маріїнському – природних (див. рис. 3). Зокрема, виявлено сильну обернену кореляцію між кількістю згадувань незадовільного стану штучних компонентів та естетичною оцінкою літніх та осінніх пейзажів парку «Слава», значну – зимових та помірну – весняних за умов застосування світлин у дослідженні. За умов проведення оцінювання безпосередньо в середовищі в всі показники дещо знижуються, але кореляція залишаються тіснішою ніж за аналогічних умов в Маріїнському парку (див. рис. 3, 4).

Цікавими є особливості негативного впливу природних компонентів парку «Слава» на естетичну привабливість його пейзажів відносно способу проведення досліджень – за умов застосування світлин кореляція слабка обернена, а при оцінюванні в середовищі – помірна обернена незалежно від сезону. В Маріїнському парку сила впливу природних компонентів на естетичну оцінку, різниться як за сезонами, так і способом проведення досліджень. Виключенням є літні пейзажі, де негативний вплив незадовільного впливу природних компонентів є значним незалежно від способу проведення досліджень (див. рис. 3). Цікавим є помірний негативний вплив природних компонентів Маріїнського парку на естетичну оцінку його осінніх пейзажів, що здійснена безпосередньо в середовищі у порівнянні із відсутністю такого впливу при застосуванні світлин. Причиною такої різниці може бути відсутність в кадрі осінніх пейзажів рослин у

незадовільному стані, які помітили респонденти під час перебування безпосередньо в парку.

Підсумовуючи аналіз негативного впливу матеріальних компонентів паркового середовища на естетичну оцінку важливо відзначити, що вона визначається об'ємно-просторовою структурою об'єкту та станом насаджень, а меншою мірою залежить від способу проведення досліджень. На користь цього свідчить тісніший кореляційний зв'язок між штучними компонентами та естетичною оцінкою парку «Слава», де основою композиційної структури паркового простору є монументальні об'єкти, у порівнянні з Маріїнським парком, де домінують насадження. Більше видове різноманіття та композиційне значення насаджень на території Маріїнського парку обумовлює їх сильніший вплив на естетичну оцінку, а також сезонну мінливість такого впливу.

Висновки дослідження

Комплекс проведених досліджень дає підстави зробити низку узагальнень.

Незадовільний стан компонентів паркового середовища найсуттєвіше знижує естетичну оцінку за комфортних умов середовища (весняно-літній період або при оцінюванні за світлинами). За умов погіршення фізичного комфорту в момент оцінювання увага респондентів акцентується саме на цьому, естетичні якості пейзажів та інші характеристики мають другорядне значення. Поряд із тим, вплив ознак паркового середовища, пов'язаних із абіотичними чинниками – температурним режимом, вітром, вологістю тощо. має неоднозначний характер та визначається, в першу чергу, особливостями паркового об'єкту. Тому, дослідження, спрямовані на визначення комфортності середовища доцільно проводити в межах паркового середовища, а не за умов відстороненого сприйняття.

Для виявлення естетичних якостей паркового об'єкту необхідним є усунення мінливих, нетипових парковому середовищу об'єктів, які негативно впливають на естетичне сприйняття та можуть спотворювати результати.

Література

1. Олексійченко Н. О. Особливості впливу середовища на оцінювання естетичних якостей паркових пейзажів: теоретичні та прикладні аспекти / Н. О. Олексійченко, Н. В. Гатальська // *Наукові праці Лісівничої академії наук України : зб. наук. праць / ЛАНУ*. – Київ, 2018. Вип. 17. – С. 72-84. doi.org/10.15421/411822 – Режим доступу : <http://fasu.nltu.edu.ua/index.php/nplanu/article/view/227/172>, вільний (дата звернення 05.03.2025). – Назва з екрана.
2. Спиридонова Л. К. Асоціативний експеримент як засіб дослідження образу світу / Л. К. Спиридонова // *Наука і освіта: Наук.-практ. журнал Південноукраїнського*

національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського / ПНПУ ім. К. Д. Ушинського – Одеса, 2015. Bun. 1. – С. 152-158.

3. Angeliki P. Historical Public Parks: Investigating Contemporary Visitor Needs [Electronic resource] / P. Angeliki, K. Andreas, M. Chrysovalantis // *Sustainability – Electronic text data*. – 2020. Vol. 12 (23). – 9976. doi: 10.3390/su12239976 – Regime of access: <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/23/9976>, free (date of the application: 01.03.2025). – Header from the screen.
4. Arriaz M. Assessing the visual quality of rural landscapes [Electronic resource] / Arriaz M. Cañas-Ortega J.F., Cañas-Madueño, Aviles P.R. // *Landscape and Urban Planning*, – Electronic text data. – 2003. Vol. 69 (1). – P. 115-125. doi: 10.1016/j.landurbplan.2003.10.029, – Regime of access: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0169204603002469>, free (date of the application: 01.03.2025). – Header from the screen.
5. Bazac T. Sustainable Management Decisions for Urban Historical Parks: A Case Study Based on Online Referential Values of Carol I Park in Bucharest, Romania [Electronic resource] / T. Bazac, S. Marin, C. Oltenu, A. Hottoi // *Sustainability – Electronic text data*. – 2023. Vol. 15. – 14456. doi: 10.3390/su151914456 – Regime of access: <https://www.mdpi.com/2071-1050/15/19/14456>, free (date of the application: 01.03.2025). – Header from the screen.
6. Csomós G. Exploring the use and perceptions of inner-city small urban parks: A case study of Budapest, Hungary / G. Csomós, B. Szabó, J. Z. Farkas, Z. Bertus // *Urban Forestry & Urban Greening / Elsevier – Amsterdam*, 2023. Vol. 86. – 128003. doi.org/10.1016/j.ufug.2023.128003.
7. Elbakidze M. Multiple factors shape the interaction of people with urban greenspace: Sweden as a case study / M. Elbakidze, L. Dawson, P. Milberg, G. Mikusiński, M. Hedblom, I. Kruhlov, T. Yamelynets, Ch. Schaffer, K.-E. Johansson, M. Grodzynski // *Urban Forestry & Urban Greening / Elsevier – Amsterdam*, 2022. Vol. 74. – 127672. doi: 10.1016/j.ufug.2022.127672.
8. Enssle F. Urban green spaces for the social interaction, health and wellbeing of older people – an integrated view of urban ecosystem services and socio-environmental justice / F. Enssle, N. Kabisch // *Environmental Science & Policy / Chesterton*, 2020. Vol. 109, – P. 36-44. doi.org/10.1016/j.envsci.2020.04.008.
9. Gil J.-H. Analysis on Trends in the Designation and Development of Historical Parks in Korea / Ji-Hye Gil, Hee-Soung Park, Jae-Min Park // *Journal of Korean Institute of Landscape Architecture / The Korean Institute of Landscape Architecture*. – Seoul, 2016. Vol. 44 (2). – P.130-142. doi: 10.9715/KILA.2016.44.2.130.
10. Jahani A. Aesthetic preference and mental restoration prediction in urban parks: An application of environmental modeling approach / A. Jahani, M. Saffariha // *Urban Forestry & Urban Greening – Electronic text data*. – 2020. Vol. 54. – 126775. doi.org/10.1016/j.ufug.2020.126775 – Regime of access: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S161886>

11. 6720305926, free (date of the application: 01.03.2025). – Header from the screen.
12. Jahani A. Environmental modeling of landscape aesthetic value in natural urban parks using artificial neural network technique / A. Jahani, Sh. Allahverdi, M. Saffriha., A. Alitvoli, S. Ghiyasi // *Modeling Earth Systems and Environment* / Springer Nature. 2022, Vol. 8, – P. 163-172. doi: 10.1007/s40808-020-01068-2
13. Kaplan A. Assessing the Visual Quality of Rural and Urban-fringed Landscapes surrounding Livestock Farms / A. Kaplan, T. Taşkin, A. Örenç // *Biosystems Engineering* / American Society of Agricultural and Biological Engineers. – St. Joseph, 2006. Vol. 95(3), P. – 437-448. doi: 10.1016/j.biosystemseng.2006.07.011.
14. Maas J. Social contacts as a possible mechanism behind the relation between green space and health / J. Maas, S. M. E. van Dillen, R. A. Verheij, P. P. Groenewegen // *Health & Place* / Elsevier – Amsterdam, 2009. Vol. 15 (2). – P. 586-595. doi: 10.1016/j.healthplace.2008.09.006.
15. Oleksichenko N. Methodological approaches to assess the aesthetics of park environment [Electronic resource] / N. Oleksichenko N., Gatalaska N. // *Forestry Ideas – Electronic text data*. – 2018. Vol. 24 (2). – P. 141–162. Regime of access: https://forestry-ideas.info/issues/issues_Download.php?download=306, free (date of the application: 01.03.2025). – Header from the screen.

Reference

1. N. O. Oleksichenko, N. V. Gatalaska (2018). Peculiarities of the influence of the environment on the assessment of the aesthetic qualities of park landscapes: theoretical and applied aspects. *Scientific works of the Forestry Academy of Sciences of Ukraine*. Vol. 17. pp. 72-84. Available at: <http://fasu.nltu.edu.ua/index.php/nplanu/article/view/227/172>, (Date of accessed Marct 5th 2025).
2. L. K. Spyrydonova (2015). Associative experiment as a means of studying the image of the world. *Science and education* Vol. 1. pp. 152-158.
3. Angeliki P. Andreas K., Chrysovalantis M. (2020). Historical Public Parks: Investigating Contemporary Visitor Needs. *Sustainability*. Vol. 12 (23). pp. 9976. Available at: <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/23/9976>, (Date of accessed Marct 1th 2025).
4. Arriaz M. Cañas-Ortega J.F., Cañas-Madueño J. A., Aviles P. R. (2023). Assessing the visual quality of rural landscapes. *Landscape and Urban Planning*. Vol. 69 (1). pp. 115-125. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0169204603002469> (Date of accessed Marct 1th 2025).
5. Bazac T., Marin S., Oltenu C., Hottot A. (2023). Sustainable Management Decisions for Urban Historical Parks: A Case Study Based on Online Referential Values of Carol I Park in Bucharest, Romania. *Sustainability*. Vol. 15. pp. 14456. doi: 10.3390/su151914456. Available at: <https://www.mdpi.com/2071-1050/15/19/14456> (Date of accessed Marct 1th 2025).
6. Csomós G. Szabó B., Farkas J. Z., Bertus Z. (2023). Exploring the use and perceptions of inner-city small urban parks: A case study of Budapest, Hungary. *Urban Forestry &*

- Urban Greening*. Vol. 86. – 128003. Available at: doi.org/10.1016/j.ufug.2023.128003.
7. Elbakidze M. L. Dawson, P. Milberg, Mikusiński G., Hedblom M., Kruhlov I., Yamelnyets T., Schaffer Ch, Johansson K.-E., Grodzynski M. (2022). Multiple factors shape the interaction of people with urban greenspace: Sweden as a case study. *Urban Forestry & Urban Greening*. Vol. 74. pp. 127672. Available at: doi: 10.1016/j.ufug.2022.127672.
8. Enssle F., Kabisch N. (2020). Urban green spaces for the social interaction, health and wellbeing of older people – an integrated view of urban ecosystem services and socio-environmental justice. *Environmental Science & Policy*. Vol. 109. pp. 36–44. Available at: doi.org/10.1016/j.envsci.2020.04.008.
9. Gil J.-H., Park H.-S., Park J.-M. (2016). Analysis on Trends in the Designation and Development of Historical Parks in Korea. *Journal of Korean Institute of Landscape Architecture*. Vol. 44 (2). pp. 130-142. Available at: doi: 10.9715/KILA.2016.44.2.130.
10. Jahani A., Saffariha M. (2020). Aesthetic preference and mental restoration prediction in urban parks: An application of environmental modeling approach. *Urban Forestry & Urban Greening*. Vol. 54. pp. 126775. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1618866720305926> (Date of accessed Marct 1th 2025).
11. Jahani A., Allahverdi Sh., Saffriha M., Alitvoli A., Ghiyasi S. (2022). Environmental modeling of landscape aesthetic value in natural urban parks using artificial neural network technique. *Modeling Earth Systems and Environment*. Vol. 8. pp. 163-172. Available at: doi: 10.1007/s40808-020-01068-2.
12. Kaplan A., Taşkin T., Örenç A., (2006). Assessing the Visual Quality of Rural and Urban-fringed Landscapes surrounding Livestock Farms. *Biosystems Engineering*. Vol. 95(3). pp. 437-448. Available at: doi: 10.1016/j.biosystemseng.2006.07.011.
13. Maas J., van Dillen S. M. E., Verheij R. A., Groenewegen P. P. (2009). Social contacts as a possible mechanism behind the relation between green space and health. *Health & Place*. Vol. 15 (2). pp. 586-595. Available at: doi: 10.1016/j.healthplace.2008.09.006.
14. Oleksichenko N., Gatalaska N. (2018). Methodological approaches to assess the aesthetics of park environment. *Forestry Ideas*. Vol. 24 (2). pp. 141–162. Available at: https://forestry-ideas.info/issues/issues_Download.php?download=306 (Date of accessed Marct 1th 2025).

Рецензент: д-р с.-г. н., проф. Н. О. Олексійченко, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Україна.

Автор: ГАТАЛЬСЬКА Надія Вікторівна професор кафедри ландшафтного проектування та садово-паркового мистецтва
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
E-mail – gatalaska.nadiia.kname@gmail.com
ID ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9538-2379>

THE SIGNIFICANCE OF BASIC COMFORT FEATURES IN THE AESTHETIC PERCEPTION OF PARK ENVIRONMENTS

Gatalska N. V.

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine

The study presents the results of a comprehensive analysis of the aesthetic perception of park landscapes in Mariinsky Park and Slava Park (Kyiv) involving 76 respondents. The research was conducted four times (in spring, summer, autumn, and winter) using different approaches—direct evaluation in the park environment and remote evaluation through photographs. The application of different research methods allowed for a comparative analysis of the negative impact of environmental factors related to recreational comfort on landscape perception and aesthetic evaluation.

A review of scientific literature revealed significant contributions by scholars in the study of aesthetic landscape perception, the identification of factors influencing its aesthetic qualities, and the modeling of aesthetically appealing landscapes. Contemporary researchers focus primarily on determining urban park visitors' needs and aesthetic preferences, emphasizing a subject-oriented approach. While identifying and considering visitors' needs through the assessment of environmental quality characteristics that enhance aesthetic perception is essential, the issue of determining factors that negatively impact recreational comfort remains largely overlooked.

Experimental research identified substantial differences in the frequency of mentions of environmental features depending on the research method across all seasons. Mentions were more frequent when the study was conducted directly in the park, with the smallest seasonal differences observed in summer and the largest in autumn for both locations. During autumn, a very weak correlation was found in Mariinsky Park, whereas a moderate correlation was observed in Slava Park. Additionally, in summer, when evaluating Slava Park in situ, the correlation between the frequency of mentions of negative comfort-related environmental features and aesthetic evaluation was the strongest.

Furthermore, a relationship was found between environmental comfort and respondents' attention to park space components when assessments were conducted directly in the park. Under deteriorating comfort conditions, attention to the unsatisfactory state of both natural and artificial park elements decreased. Conversely, under comfortable conditions, respondents focused more on material components, including their poor condition, which significantly affected the aesthetic evaluation of park landscapes.

The negative impact of artificial components on aesthetic evaluation was primarily determined by the volumetric-spatial structure of the park and the condition of plantings, with less influence from the research method used. This is evidenced by a stronger correlation between artificial components and the aesthetic evaluation of Slava Park, where monumental objects dominate the spatial composition, compared to Mariinsky Park, where vegetation is the dominant feature. The greater species diversity and compositional role of plantings in Mariinsky Park resulted in a stronger influence on aesthetic evaluation, as well as seasonal variability in this effect.

Keywords: recreation, aesthetics, park, landscape